

ЧЕСТИТО ВЪЗКРЕСЕНИЕ ХРИСТОВО!

ЗМЕЙ ГОРЯНИН

ВЪЗКРЕСНА ПЕСЕН

Празничното слънце е засмяно,
вятърът възкресни песни пей
и в небето синьо, като знаме бяло,
чисто облаче се вей.

Бяло знаме - знак за мир и обич!
/Мир и обич ни Христос дари/
За мира възстават всички роби
и в сърцата обичта гори.

Мир и обич днес браздят нивята,
дето хлябът наш насъщен зрей,
плуг и трактор, чук, игла и вятър
новите възкресни песни пей!

ВЕЛИКДЕНСКА НОЩ

Нощта е тъмна, а градът е светъл:
течат по улиците светлини,
блестят на „Невски“ златните кубета
и звън камбанен плиска на вълни.

И на вълни на люляка мирисът
се носи над празнуващия град
и всички хора толкова добри са,
че всеки срещнат срещат като брат.

Очите са и светли, и горещи, -
те по-пламтят от хилядите свещи -
и светлината все расте, расте...

И с вяра, що от дън душата блика,
повтарят устните вестта велика: -
за мир в света възкръсна Ти, Христе.

**ОБЩИНА СТАРА ЗАГОРА, ФОНДАЦИЯ „КОСМОС - ДИМИТЪР БРАЦОВ“
НАРОДНО ЧИТАЛИЩЕ „НИКОЛАЙ ЛИЛИЕВ“ - СТАРА ЗАГОРА,
ВЕСТНИК „ЛИТЕРАТУРЕН ГЛАС“, СПИСАНИЕ „ПТИЦИ В НОЩТА“,
ИЗДАТЕЛСКИ КОНСОРЦИУМ „КОТА“ - СТАРА ЗАГОРА
РЕГИОНАЛНА БИБЛИОТЕКА „ЗАХАРИЙ КНЯЖЕСКИ“ - СТАРА ЗАГОРА
ОБЯВЯВАТ ПЕТИ НАЦИОНАЛЕН ПОЕТИЧЕН КОНКУРС
В ПАМЕТ НА АКАД. НИКОЛАЙ ЛИЛИЕВ**

Конкурсът е анонимен, без възрастови ограничения, на свободна тема.
Всеки автор от България или от чужбина изпраща до 3 (ТРИ) свои непубликувани
поетични произведения на електронен адрес: ptici_liliev@abv.bg
в срок до 14 май 2017 година, понеделник.

Писмата трябва да съдържат ДВА файла - единият с трите стихотворения заедно,
а другият - с личните данни на участника (имена, възраст, адрес, телефон).

Ще бъдат присъдени следните награди: Първа награда - 500 лв., Втора награда - 300
лв., Трета награда - 200 лв. и една награда за млад автор - 100 лв.

Поощрителни награди за млади таланти - почетна грамота и презентация на
страниците на в. „Литературен глас“ и сп. „Птици в нощта“.

Наградите ще бъдат връчени на 30 май 2018 г. (сряда) от 18 ч. в Залата на Регионална
библиотека „Захарий Княжески“ - Стара Загора.

Резултатите ще бъдат публикувани на страниците на в. „Литературен глас“
и сп. „Птици в нощта“, както и в литературния електронен сайт literaturenglas.com

Скъпи съграждани,
уважаеми жители и гости на община Стара Загора,
Поднасям Ви моите най-сърдечни поздравии по
повод Великденските празници! Това са дни, в които
целият християнски свят празнува възкресението и победата
на доброто над злото, дни светли и изпълнени с благост и
щедрост.

Празникът на празниците събира близки, приятели и семейства, за да
споделят весели и запомнящи се моменти. Пожелавам Ви да бъде щастливо
преживяване за всички и да изпълни сърцата Ви с милосърдие и топлина.

Нека го посрещнем с доброта в сърцата и с желанието доброто да
се разпростре над нашия обичан град Стара Загора! Запазете вярата,
надеждата и любовта към ближния!

Честито Възкресение Христово!

Живко ТОДОРОВ
Кмет на Община Стара Загора

Уважаеми
старозагорци,

Нека с настъпването на
Възкресение Христово се увенчаят делата
Ви с успех, а дните Ви с мир и светлина!

Да пазим вярата в доброто! В навечерието
на един от най-светлите християнски
празници - пожелавам Ви здраве и
благополучие!

Христос Воскресе!

Таньо БРАЙКОВ
Председател на Общински съвет
Стара Загора

„ЗЛАТОРОЖКАТА ВРЪЗКА. ПЕТЪР ДИНЕКОВ – ВЛАДИМИР ВАСИЛЕВ“

СВЕЖА СТРУЯ В БЪЛГАРСКАТА ЛИТЕРАТУРНА ИСТОРИОГРАФИЯ И АРХИВИСТИКА

Петър Динеков

Владимир Василев

Пред Нова година бях зарадван от възможността да се запозная с чудесната книга „Златорожката връзка“ от Евелина БЕЛЧЕВА. Тя представлява един документален арт-портрет с огледално, билатерално отражение на две големи личности в българската литературна класика – Петър Динеков и Владимир Василев. Авторката е изпълнила творческата си задача оригинално, а донякъде и като експеримент, доколкото в българската литературна историография не е позната такава жанрова форма.

Впечатлен съм от вещата интерпретация на неизвестни архивни текстове, от увлекателното тълкуване на образи, действия, факти, без авторката да се идентифицира с никого от литературната галерия от забележителни образи. Възхищава ни меката и деликатна настойчивост да се завърнем към духовните паметници на недавното минало, мотивирано като много по-същностно от съвременната духовна социализация.

„Златорожката връзка“ поднася на арт-просветените в литературата читатели една режисирана разходка към кипежа от знакови периоди в литературната история. А в нея заедно с образния тандем Петър Динеков – Вл. Василев, „два портрета в ретро – от натура, в 73 невестини писма“, са продуцирани съдби, лутания и възходи на култови за българската литература от миналия век фигури, показани дори в неизвестни документални снимки. Книгата е забележителна особено с тъй наречения от психолозите „събирателен индивид“, обективизиран чрез общите за Вл. Василев и Петър Динеков духовни ценности – силно чувство за историческа памет, двустранно взаимно оценяване, висока стойност на сътрудничеството...

Впечатляваща е сътрудничествата форма на повествование, търсенето на аналогии, уменето на авторката да се придвижва сфумато от едно съждение към друго – от портретирането на основния тандем към

обвиващия го контекст – към други „светила“ от литературното съзвездие – академик М. Арнаудов, проф. Б. Пенев, Борис Делчев, Блага Димитрова... Това придава перспектива, обем и пластичност в иначе двуизмерното изображение и по-голяма дълбочина на културно-историческия фон.

Тазн книга едновременно се доближава и отличава от чисто литературните изследвания и истории на литературата. Вероятно е уместно да си послужим с понятието екстериорна критика, т.е. практиката да се използват литературните творби за някаква извънлитературна цел, която напр. да се виникне в света на автора или на неговата публика. Тази критика се противопоставя на интериорната критика, която не излиза извън рамките на творбата. Имам предвид това, че за основна тема е взет психологическият проблем на духовното привличане, допирните точки между двама души („арт метисажа“), и тяхното взаимопропикване на основата на близостта в художествените и етични принципи.

За вешата реставрация под дула на психографските портрети на литературния тандем редактор – критик спомогат уменето на авторката да интерпретира в духа на основните принципи на херменевиката, според която всяка епоха задава различен смисъл на текста, а четенето винаги е сблъсък между посланието на творбата в миналото и в настоящето.

Впрочем, ето го и точното самосъзнание на Евелина Белчева като автор на книгата: „Това е една културно-историческа повест за времето и нравите, реставрираща като под дула психографските портрети на двойката редактор-критик, двама литератори от две доста раздалечени поколения, а чрез тях – и психографския образ на литературно-критическата атмосфера по това време“ (с.7).

Тематиката на книгата е литературно-критическа, но като подробен разказ от артистично напастени епизоди тя съвсем основателно създава впечатление за повест без всякаква художествена измислица. Като прибавим и водещата роля на авторката като повествовател и литературно-исторически тълкувател, в светлината на тези съпадащи аспекти „Златорожката връзка“ се възприема като вид документална проза в интелектуална тоналност.

Но дори и такова твърдение е непълно, доколкото не взема под внимание психографското естество на повествоването и оригиналната стилистика на авторката, а в нея не на последно място стои конечното като разгръщане на темата по начин, достигащ естетическо удоволствие на читателя. И аз изчетох книгата с усещането за поезия в проза, за декорум, понятието, с което още през 16 век критикът Пътнам определя уместността на формата спрямо иденте.

Текстът е пронизан от мъдрите послания и уроци на миналото. Те обръщат книгата уродно и заключително. В уводното каре се цитират думите на Конст. Константинов, че връзките между хората са по-трайни от физическото им съществуване. Те са в еднаквия устрем, в обичта, взаимното допъзване и сплотяване... Последната

външна корица на книгата завършва текста с думите на Константин Павлов, че „духът на една умряла епоха се развива и след това“ и че „в някои отношения ни превъзхожда“, а в „тези малки предимства и неудобства на живите спрямо мъртвите се крие тайната на общуването ни“...

Имам и аз своята радост от появата на „Златорожката връзка“ от Евелина Белчева. Преди 12 години издадох първия том от

монографията си „Стилуети“ – също така издадена с конкурс на Националния фонд „Култура“. Атанас Свиленов и Йордан Ефтимов написаха уводни статии, а в авторското изложение „На синора на две хилядолетия“ направих кратък портрет на Владимир Василев. Бях зарадван, че след единствената книга на този неподражаем критик и полемист, низвергнат от Георги Бакалов и Тодор Павлов, видял приживе само една брошурка със своята полемична статия „Бараж от литературни формули“, в началото на 1992 г. издателство „Български писател“ пуна от печат „Студии, статии, полемии“.

Писах, че обяснението на Вл. Василев като жрец на родната литература е историческо – неговото развитие като майстор на литературната полемика се осъществява в един от най-драматичните периоди от културното изграждане на свободното отечество, благодатното за литературата време от две десетилетия между двете войни. Но с този период неговото влияние не завършва, той продължава и в нашето съвремие да бъде критерий за качествена литературна критика отблизо...

Завърших славянска филология в Софийския университет „Св. Климент Охридски“ през 1953 г. Проф. Петър Динеков не познавам отблизо, общувах научно с академик Емил Георгиев, той написа предговор към книгата ми „Извори далечни“, а по-късно и аз писах за него в романа си „Празка палитра“. Чувал съм много възторжени думи за проф. Динеков от негови студенти.

През 60-те години засилих своите изкуствоведчески увлечения и често гостувах на проф. Вакарелски, той стана рецензент на наградената ми от СУБ монография „Български народни орнаменти“. Пребивавах и в кабинета на проф. Асен Василев в Института по изкуствознание. Като разказваше на своя приятел Хр. Вакарелски за проучванията си на българското църковно изкуство в македонските краища на България, Василев говори и за свое пътешествие преди Деветосептемврийския преврат заедно с младия Петър Динеков в Света гора. Съжлявам, че не съм записал този разговор.

Затварям последната страница от книгата на Евелина Белчева, но продължавам да чувам с вътрешните си сетива гласовете на големия редактор и критик Вл. Василев и гласа на младия Петър Динеков и да ги запазвам в паметта си като по-живи от живите...

Кирил ПОПОВ

ВЕСТИ

Навършиха се 120 години от рождението на ДИМИТЪР БОРИСОВ МИТОВ - ДЪБЪТ (08.03.1898 - 30.6.1962) - литературен критик, преводач, автор на книги и учебници, професор и първи ректор на ВИТИЗ „Кр. Сарафов“. Редактор и издател на в. „Литературен глас“ (1928 - 1944). Вестник, чиито продължители сме ние (1993). Тази година се навършва четвърт век от повторното му възобновяване. Поклон пред личността и делото на Дъба!

На 13 март Дружеството на писателите - Стара Загора гостува на почитателите на поезията в Казанлък и на творческия екип на списание „Кула“. В литературното четене участваха: Ботьо Буков, Йордан Пеев, Керка Хубенова, Виолета Бончева, Крум Георгиев, Йордан Атанасов, Таньо Кисуров. Беше представен новият брой на сп. „Кула“ и част от авторите му, които прочетоха свои произведения. Така след дълги години беше възстановен част от духовният мост между дата гряда.

На 29 март писателят Бойко Ламбовски - носител на националната награда на името на Гео Милев, гостува на Къща-музей „Гео Милев“. Той прочете цикъл свои стихове под надслов „Рецинал под дъба“ / бел. ред: е двора на родната къща на Гео се намира огромен дъб, поседен приживе на поета/. Сред рецилата се проведе интересно събеседване с присъстващите по актуални въпроси на съвремението.

КНИГИ

Донка Райнова, Наши хора, епиграми и тям подобни, ИК „Стършел“, С. 2018.

Иван Станков, Улицы и кораби, разкази, Фабер, 2017.

Маргарит Жеков, Гетсимания, стихо-творения, ИК „Виджи - Виктор Гущев“, С. 2017.

Валери Станков, Черно на бяло, стихо-творения, Пасат прес, Варна, 2017.

Йордан Атанасов, Необясним захлас, 75 стихотворения и поеми, ИК „Алфатрадо“, С. 2018.

Продрум Димов, Нестихващ огън - Книга за Константин Величков, Българска книжница, С. 2017.

Пон Кръстю, стихове и публицитетика, Чернат, С. 2018. Книгата се посвещава на 180 - годишнината от рождението на поп Кръстю /1838 - 1881/. Редакционна колегия: Вълчо Раковски, Георги Мишев, Константин Еленков, Марко Ганчев, Марин Георгиев, Марин Колев, Светлана Колева, Христо Темелски, Цвета Трифонова.

Списание „Птици в нощта“ - Стара Загора, бр. 1, 2018, ИК „Кота“.

30 ГОДИНИ НАРОДНО ЧИТАЛИЩЕ „ДАСКАЛ ПЕТЪР ИВАНОВ-1988“ 25 ГОДИНИ „ЛИТЕРАТУРЕН ГЛАС“ - ИЗДАНИЕ НА ЧИТАЛИЩЕТО

Господин Атанасов, Изпращам Ви поредицата от статии, както бях обещал. Вместо по 70 реда направих ги по 60, все пак по-удобно за Вашия вестник.

Много Ви моля, в случай, че няма да използвате, да бъдете така добър да ми ги върнете по пощата. Има къде да ги отпечатам – разкриха ми се още две трибуни – а да ги препишам от копията (което пазя!) е досадна история.

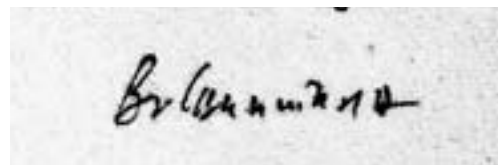
Вярвам във Вашата коректност. Не мога да премълча книгата Ви. Стихотворенията „Машина за чистота“ и „Любов“ както и поемата „Семето на градинаря“ са от много висока класа и са едни много сериозни обещания за българската поезия въобще. Дано да успеете да удържите в същата стилистика и в същата чувствителност. Останалите стихове са само един път на развитие. Но това няма значение. Важни са винаги постиженията и никога неуспехите. Неуспехите могат и да бъдат премахнати. Постиганията не могат.

Разбирам, че пътят Ви на развитие е много сложен. Но само сложното развитие носи плодове. Така че оставам с най-добри надежди за Вашата поезия.

Стискам Ви ръката. Желя ва всичко най-хубаво.

27.9.93 г. з. София

Вл. Свинтила

АРХИВ НА ВЕСТНИКА

София, 2 юли 1997
Драги Йордане,

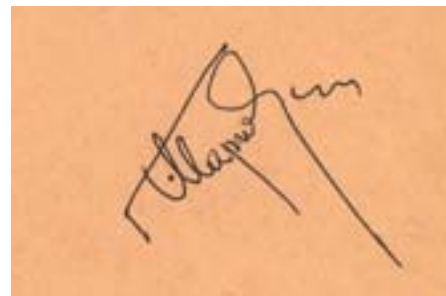
Изпращам ти анкетата. Тя ще излезе и в списание „Философски алтернативи“, но ще стане, когато намерят пари. Не ти я изпратих веднага, защото сее оказа по-дълга, отколкото си представях, а не искам да те притеснявам. Би могло да се спести малко място, като се пропуснат интервалите и текстът стане плътен. А за да не е съвсем слаяна страницата, изпращам ти и един силует, от книгата ми „Христоматия за двама“. Ако ще се обидя, ако я съкращаваши или се намесваши по някакъв начин в нея, защото това ще е първата й публикация.

Тъй като нямам какво мое да дам на Жеко, тия дни една учителка от Лом ми изпрати отзив за книгата ми „Христоматия за двама“ и си позволявам да му предложа него. Ако го харесва, нека поиска от Петър Кралев книгата за факсимиле на корицата, тъй като се видим, ще му дам друга. Ако не я хареса, нека ми я върне.

При тебе какво ново? аз се пека из ежестите, издавам чужди книги, с мъка добавям по някой ред към мите. Ни за хвалба, ни за оплакване.

Желя ти добро здраве, добри житейски сполуки и добри нови странички

Георги Марковски

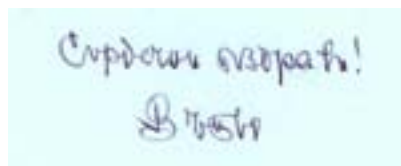
Драги Йордане,

Извини ме за моята небрежност. Още като получих книгата ти и я прочетох, реших, че трябва да те поздравя за хубавото ти представяне. Отложил съм и времето ме е завъртяло в своята мелница и не съм забелязал, че са минали две години. Това открих тази нощ, като прочетох книгата отново. Поздравявам те за великолепните стихотворения, така стройно подредени. Поздравявам те и за новия брой на в-к „Литературен глас“, който получих вчера и който също изчетох тази нощ.

Позволявам си да ти изпратя заедно с писмото и моята нова книжка от същата поредица.

Сърдечни поздравии!

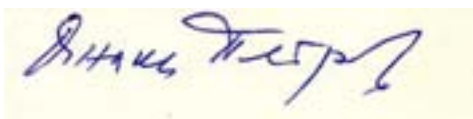
Вълчо Раковски

Здравей, Данчо!

Благодаря за поканата. Изпращам две стихотворения. Ще те помоля, като излезе вестника, да ми го изпратиш. Имам доста непубликувани стихотворения. Ако имаш нужда от стихове, напомняй ми да изпратя по-нататък и други. А също за деца - преводни и свои.

Бургас - Янаки

15.11.2008 София

24 април, 2003 г.
Здравей, Дака!

За съжаление, няколкото опита да ти изпратя интернетно стихотворенията, не се получаваше и накрая решавам да ги изпратя «препоръчано» по пощата, при което разликата се състои само във времето за получаване, важното е че уговорката ни се е състояла...

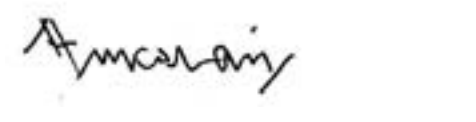
Както виждаш, количеството от стихотворения е повече от предпологаемото, за да си избереш и разполагаш с тези, които си предпочел за подходящи в броя или в броевете...

Излишно е да споменавам за огорчения нерв на финансовото си състояние, но след като и ти спомена за това, ще ти бъда много благодарен, ако изпратиш телеграфически нещичко по усмотрение на твоята добра воля. Иначе нишката на нерва а-ха ще се скъса.

Приеми моите искрени приятелски поздравии за Весели великденски празници и извечното Христос Возкресе, дано и за България!...

Николай Христов Кънчев

София

„ПОВЕСМА“ НА СНЕЖАНА ИВАНОВА – ДА ПРЕВЪРНЕШ МИТА В МИСТЕРИЯ*

Винаги съм се питал коя от всичките 15 книги на Снежана ИВАНОВА е най-добра. Писал съм за много от тях и досега нямам отговор на този въпрос.

За „Продукти“ (2010): Много от мотивите, образите и темите в поезията на Снежана Иванова са с библейски корени или са свързани с общочовешката митология – изгнание, изход, извършване, страдание, жертвоприношение,

страх, свобода, лишеност, смърт, прераждане; Тайната вечеря, Възнесение (Спасовене); образи от Старозаветните легенди, от фолклора, философски термини, или конкретни обекти и реални от действителността – Хаити („Хаити“), Демир Баба („Светилище“), краен квартал („Краен квартал“), квартира („Квартир“). И „Продукти“, както всички поетически книги на Снежа Иванова е единна, монолитна откъм форма и съдържание, словесно прецизна, дори фина, но и „една много твърда и дори монументална поетика [...] поетика на крайните обобщения, на законодателните обобщения“ (М. Бодаков).

Марин Бодаков (в първото представяне на антологията „Преодоляване на страха“ пред публика във В. Търново, 2009 г.) е убеден, че „нейната поетика е като вакуумирана: Снежана има ограничен – това ни най-малко не означава беден – речник. Нещо повече, този речник безкомпромисно се самоограничавя, защото той се стреми да бъде изграден от основополагащи понятия“. И още: „Тя връща Словото назад, свива го, присвива го болезнено – до една изначална точка на езикова и мисловна компресия, от която единственият изход е лирическият взрив“. [...] „... чрез този подход Снежана не пише книга, не, тя гради храм на кога нула“.

Разбира се, в линейния ход на тази антология ще усетите един преход от по-традиционна (като форма и изказ) поезия към по-нетрадиционна (по-„формотворческа“), от поезия, залагаща на снигмата и философски експлицирана идеи, образи и символи (ношта, смъртта, числата, огледалото, съня, луната, олтара, пустинята-нивата, пътя, гроба, майката, бащата, Господ), към поезия със същите символи и образи, но вече натоварени с нови смисли и реминисценции от действителността, облъхнати чрез емпатията на Аза.

Ако все пак трябва да тръгнем отнякъде, това са интересите на поетесата в областта на сравнителното религиознознание и древните езотерични учения, част от които реализирани в есеистичните ѝ книги. И най-вече началото – първите ѝ стихосбирки, в които намираме трайното ѝ увлечение към иероглифи, клинописи, формули, числа, древните сакрални азбуки, като начини на гадаене и философско-поетическо осмисляне на света.

За „Таро. Граматология на сянката. Двадесет и два начина да изживеш себе си“ (2015): „Таро“ е психография на душата. Стихосбирката е поетическо-психологически прочит на системата „Таро“, изцяло профанизирана чрез картите „Таро“. Но това е поетическа книга, която лиризира и донякъде демистифицира тези идеи, предизвиквайки емпатия като част от духовното усъвършенстване на човека. И мисля, важна интуитивистка и психологически мотивирана стихосбирка, предвид съвременния твърд и прагматичен свят, разтърсен крехкото равновесие между Душата и Разума.

За „Отдалеч“ (2004): „Текстовете са надградени върху универсални символи и представи на християнското мислене (дори броят им е символичен – 13), като в същото време „отварят“ границите на религиозното към потребностите на модерното (и е р е л и г и о з н о) самопознание, стремят се да примирят новото със старото, чуждото със своето, включително на стилистично равнище – например като отказ от пунктуация. Употребата на този тип символизъм най-често изразява универсализиране на лирическия субект и Снежана Иванова остава вътре в тази тенденция. [...] Нетрадиционното е в съблъска-смесване на три поотделно традиционни (като манталистичен и стилистичен) пласта: българският фолклор, християнската митология и модерната иронична отместеност от способността да се мисли светът/себе си във фиксирани образи и представи. Светът на тези стихотворения е особен: границите на познатото и непознатото са карнавално размесени, внушението се колебае между сериозното и гротескното, стилизираните диалекти изрази съжителстват с образи на високия символизъм.“ (Милена Кирова, в.

Проектът на новият сборник „Повесма“ е свързан с досегашните търсения на авторката в областта на поезията. В нея ще открием една основна характеристика – мистичността; вътрешни стилове, които съдържат мистически формули, прокламации, наричания, напеви в определени стихотворения и които отвеждат до мистически дълбинното – до нивото на подсъзнанието – писане. Чрез средствата на парадокса и паронима се постига изразна функционалност; един и същ образ или словесен конструкт не просто изобразява, а въздейства полисимволно и полисмислово. Авторката използва езиковия конструкт едновременно като претрада и връзка между субекта и обекта. В стиховете се наблюдава естествено преливане на противоречащи си стилистични и лексикални похвати (откровение – напев, подсъзнателно писане – наричане). Откриваме взаимосвързаност и взаимозамеяемост на двойките народностно – всеобщо, персонално – митично, обективно – магично и т.н.

В стихотворенията Снежана Иванова превръща мита в мистерия: неговото значение и неговата дълбочина лежат не в това, което разкрива в собствените си конструкции, а в това, което той скрива. Митическото съзнание прилича на зашифрован код, разбираем и достъпен за онези, които притежават ключа към него, за които особените съдържания на това съзнание не са нищо друго, освен конвенционални знаци за нещо друго, „което не се съдържа в самите тях“ (Ернст Касирер).

Чрез средствата на метафората и специфичната символно-фолклорна поетична стилистика авторката залага тезата, че поезията е едновременно код и ключ за разгадаване на този код, словесен вход към мито-архетипните съдържания на персоналното и родовото, за човека като творец и изразител на общностни идеи.

Тази поезия не представя (изобразява), а провокира читателя да търси и открива други смисли, да се превръща в сътворец и участник в словесното тайнство. Тя не е подражаващо изобразяване на процес, а съ-преживяване, драма (дромена), самото действие и въздействие на ставащото, неговата реализация в субекта.

Стиховете в тази книга Румен Леонидов нарича „требник“ (сп. Уикипедия това е църковна книга, използвана в православната богослужебна практика. Съдържа правилата за извършване на обредите на църковните тайнства и други свещенодействия, извършвани от църквата в особени случаи, които не са включени в храмовото (обществено) богослужение от дневния, седмичния и годишния кръг). Именно: поезията на Снежана Иванова е требник на дневния и миналия ни живот на българи в контекста на световното познание за света и тъгите, произхождащи от него, вътрешна инициация, изразяваща се в прехода от външна ритуална инициация (вж. есета ѝ) към поетическия им превод. Това е поезия, която освобождава емоции, но същевременно е и дълбоко интелектуална, ферментирала.. След подобни книги се чувстваме спокойни за културното си бъдеще в Европа и света. Чувстваме се световни. Метафизични.

Владимир ШУМЕЛОВ

Снежана ИВАНОВА. Повесма (ред. Владимир Шумелов, изд. „НЧ“ „Даскал Петър Иванов“, Ст. Загора, 2018)

* Думи от представянето на книгата в къща-музей „Гео Милев“ на 7 март 2018 г. по покана на в. „Литературен глас“ и музея на Гео Милев в Стара Загора.

Boyko ЛАМБОВСКИ

ТЕЖКА КАРТЕЧНИЦА

(откъс)

На Иван Драголев от Стара Загора

***

Въртейки педалите кротичко, Гошето прави кръгчета, Гошето става мъж.

Гошето плаче от Ботора - лошия дангалак в двора, с оглушителен бихевиористичен апломб.

***

Всеки си прави своя лична атомна бомба. Данчо си крие неговата в скъсан чорап зад шкафа.

***

С каква стоманено клоцане чаткат устите благодни - ти Нище пак полузява - растете, мъже държавни.

***

Съвсем непознати просяци в града ми закурюлиха - не съм ви срещал, чудаци, в цялата литература.

***

Слънцето всеки ден перва с жарък камшик Балканите. Каква е тая верига, забравила да залегне?

***

Един Радивой познавам - поет, футболист, пияница. Вятърът западен свири в стъклото ми като на гилза.

***

Юношата Методи ношем седемстотин змении луби. И бързо става прозирен като екран на монитор.

***

Господ си къта пилците. Господ ни гледа ласкаво. Защо като амбразура окото му тъмно зее?

***

Светлината и тъмнината летят една срещу друга. Летят една срещу друга, а ние сме по средата.

***

Сашка от Малко Търново лани излезе от вкъщи и влезе в един потаен сайт на 300 милиона.

***

И мойта родина вече на детска градина ходи. Но си не знае шкафчето, и си не помни името.

***

Започнаха да говорят трамваните и тролците, и камъните, и въздухът - а хората оглушават...

ТРИУМФ

и ръкомахачи люде. Говорът им бе бърз, отсечен и остър като меч.

Бодуен продължаваше да се взира в тъпата, докдето погледът му стигаше, сякаш търсеше приносителя на някаква блага вест, помилване или чудо, което да го спаси, но виждаше само гъсти редици от хора, предимно мъже, някои от тях бяха вдигнали на раменете си деца, които след време щяха да разказват на своето потомство за неговия позор. Единици се опитаха да го замерят със запъртърци и развалени ябълки, подскачаха с извисени юмруци или издаваха страни, неразбираеми звуци. Графът още носеше императорските знаци – пет златни кръста и два златни щита на фламандския дворец. Само че кръстът на гърдите му и по-малките кръстчета върху раменете сега висяха като парцали.

Там където свършваше Царев друм

бе високата бяла звънгария, забола връх в небесната синева. Тя бе същата, която Бодуен видя още отдалеч. Нищо не я надвишаваше, между двете пониски сгради на черквата „Вознесение христово“ и патриаршеския палат. Царският дворец, скрит зад втория крепостен зид, му се хвърли в очите с мраморните, нашарени с червени тухли стени и със

закритите, надвесени над Етъра чардаци, около които хвърчаха гълъби. На стъпата между арката и стъпалата стоеше столчината знат, начело с царя и царицата. Видя пред себе си мъж с огромен ръст, с тъмни руси мустаци и брада и с толкова сини очи, че чак пронизваха и те поглъщаха като безбрежен лазур. Анна Анисия най-сетне благоволи да го погледне. Тя вече бе чувала за него и веднага го позна по дългата му виеща се коса, която правеше главата му да наподобява черковно ръсило. Бодуен бе гологлав, с обветрено и загоряло от слънцето лице. Той имаше меки, кафяви очи и дълга, кестенява, чуплива коса, чиито масури, вече отпуснати, докосваха раменете и приличаха на лъскави върви. Така изглеждаше човек паднал от най-високото място и сразен на полебоя. Поогънатата и разкъсана ризница, която носеше следи от множество удари, още бе опръскана с кръв. Приличаше на затворник, осъден на вечно заточение, без надежда за помилване. Пленникът притеснено хвърляше погледи на всички страни и все се опитваше да оправя зад ушите си косите, по прангите тежача, а пръстите не го слушаха. При вида му Анна се стъписа за миг и почувства някакво внезапно състрадание.

Още щом я зърна – стройна и хубава като напълпила върба, Бодуен също усети привличане и въпреки незаavidното положение, в което се

беше озовал, едва откъсна очи от нея. Богинята бе заинтригувана! Възхищението, което прочете в очите ѝ го накара да си помисли, че тя е най-хубавата и най-привлекателна жена на света. „Пред нея всяка друга изглежда студена като надгробна плоча. В моя императорски двор тя щеше да бъде най-прекрасната дама, на която всички щяха да завиждат“. Струваше му се, че я бе виждал някъде, ала не помнеше дали на яве или на сън. Има жени, които като те гледат, внушават, че са готови да ти се отдадат веднага. Но това е естествения им вид. По същия начин те гледат хубав кон, расова хрътка, благоуханен храст, ала какво от това? Непозната топлина преминава през тялото му и нещо започва да го сгрява отвътре. Изправен пред площадката, на която стоеше царското семейство, той се озова тъй близо до Анна Анисия, че би могъл да я

докосне с ръка, ако не беше тежката верига, която придърпваше надолу изтръпналата му десница. Пръстите го засърбяха и неволно се свиха, ала той веднага укроти нервния импулс. Съдържаният възторг смекчи и одухотвори посърналото му лице. Все му се струваше, че подтикван от парцата, Калоян най-неочаквано ще каже: –В името на папата ти прощавам и ти пощадявам живота! Но не би! Вместо това царят оповести: –Този горделивец пленихме край

Адрианопол.

Затвориха го в югонзточната, четвъртита каменна кула, между чинто бойници се мяркаха воини. Те охраняваха най-уязвимото място на крепостта - Френкхисарската порта и водоизточника, който черпеше вода от реката. Кулата се поселяваше предимно от охраната, а част от помещенията ѝ се използваша и за складове. Докато го въвеждаха, той зорко се огледа, защото тук бе лесно да се влезе, но трудно да се излезе.

През това време петте врати на Царевец бяха широко отворени. Буйно празнуваха победата в столчината. Веселяха се болярите, обикновеният народ – също. Царските слуги шедро гошаваха със сушено месо, осолена и пушена риба, вино. Всичко събрано за Коледа и половината от войсковите запаси, натрупани в складовете бяха раздадени.

Победителите не се задържаха дълго край Търновград. Сърцето на всеки воин го теглеше към родното огнище. И за да се запомни нечуваният успех, царят нареди на пешаците да дадат по три жълтици, а на конниците – по четири. Щеше да се поизпразни хазната, но нищо, само оръжието, което взеха от латинците, струваше много повече от раздаденото.

Куманите също потеглиха със своята плячка оттагък Истъра. Всички трябваше да съберат сили за новите изпитания, които им предстояха.

Александра ИВОЙЛОВА

Х А Й К У

Хладно утро
Звук
на прииждащи облаци

Пролет
По пътя на времето
се ронят цветовете ми

След дъжда
толкова много и далечни
небесните пътища

Бяла пеперуда
кръжи над тревите
Песен от мъчланне

В кръг ни затвоя
под стария кестен дъждът
В претръдка

След пътешествие
или след битка
завръщаш се, любов?

Любовна нощ
Блуждаят по тавана
светлини от късни фарове

Аз лютията съм,
ти – трубадурът
Боговете мълчат

Гасне светът
в мъжките очи
Сънят е сянка на жена

Където розата
от дланите ни се изпълзва –
вятър, само вятър

Спомените –
пътешествия
на душата

Есенна гора
Лист след лист тишината
все по-дълбока

Последни шинки
в сърцето на храста
По ръцете ми кръв

Студенее чаят
От сърцето ми
някой си е отишъл

Глухарче във вятъра
засява тъгата си
самотният човек

Отесняха детските ми дрешки –
расне белегът
на детската ми рана

Криеш ли се?
Излез!
Детството свърши

Гората съм, в която
едно дете търси
обратния път

Младостта ...
Капки меден нектар
по дъното на чашата

Сняг
Бяло небе, бяла земя –
свят изначален

Зравко ПЕЕВ

НАЧАЛО

Да започна отначало -
да започна безболезнено:
литвам с бяло одеало,
или с килимчето изчезвам.

Да започна: съм от детството
и градина от момичета:
тича нежното наследство
през гората за кокичета.

Тича през гори и облаци,
през кашлици и през настинки,
тича – над земята обла,
гълбова – нежносиня.

Да започна от далечните
светлини – едва замигали:
тичай, облачно човече!
Тичай, пламъче нестигнато!

БОГОВЕТЕ СА ЖАДНИ

Истории, които никой вече не помни -
езикът - закърнял, очите - пред екрана отворени.
Историята нямат начало, нито пък край -
оправдания, обяснения, поуки, които отвеждат в рай.

Но всичко е вече изпята, изговорено, измълчано,
ще се повтаря и в бъдеще: хилядолетни мутанти.
Дълги, примитивни и безсловесни години:
Милиарди, родени безкнижни: самата невинност.

И всичко писано пак се сбъдва до века:
троскот, прах, пустота - и в прахоляка - човека,
сътворен от думи и книги - Достоевски и Шекспир...
Но боговете са жадни, боговете от новата ера...

Иван Бочев - Фантастичен обект

Славка ЗАШЕВА

ЧЕШМАТА

Тази чешма,
до която пътят залита
и минава през няколко залеза,
пак ме чака там, на открито,
камък вкопчила в черната пазва.
И ме кани
с тиха песен изпалкана
на моята си амнистия -
живота ми да върне отнякъде
и душата ми да почисти.
да измие праха и чернилката,
да сложи ред в тънката струя...
Пред чешмата ще коленича -
до болка ще се събуя.
Ще ме носи пак тихият ромон
към момичето с плитка през рамо.
И редят се капки и спомени.
И е тихо - до незабравяне.

ВЕЧНОСТ

Дълбокият живот на този град
изпълва ме с тревожно вдъхновение.
Тук времето е тайнствено явление,
а въздухът – с пречупени крила.

Дори човек да се роди крилат,
дори да литне с някаква стихия –
обреченост трагична ще открие
в руините на царския палат.

Не всяко небе е вдъхновение,
не всеки път е мост и просветление;
от каменните кули и бойници
ни гледат непреклонните войници.

Тук всичко преживяно става миг -
от лобната скала застинал вик.
Но ето – знаме крепостта развява –
сърцето на спасената държава.

ДЪЖД ВАЛИ НАД ТЪРНОВГРАД

Дъжд вали над Търновград –
дъжд над зидове и кули,
пълни гробищите с хлад,
къщите в мъгла потуля.

Тук лежат под шепа пръст
писъците на вдовици
и заровени, без кръст
и без гробове войници.

Блесне тъмен небосвод
и зад облака се мерне
купол – като златен плод,
зашумят гори вечерни.

Дъжд вали и пада гръм–
бурята тополи кърши,
сякаш в някой страшен съд,
в който и светът ще свърши.

Но живее този град
и не го погубва мрака,
свети мечът му отляг –
над Янтра камъкът разсякъл.

ПОКАЯНИЕ

Покорството тъй дълго ме владя;
гнети душата й я унижава,
бях кладенец – затрупана вода,
бодлива граница страна в забрава.

Живях в покорството – останах тих,
макар и да избухмах: нямам думи;
живях, но нищичко не си простих –
в такава тишина – като безумен!

Но ти, покорство, стъпка моя дух
и лудостта на моите съмнения;
сега, без памет, за света съм глух,
и той – за моите среднощни бдения.

Сега се питам уморен : какво,
какво отгледах в самотите глухи?
В душата – сянката на строг закон
и разсъфтияха моите заблуди.

Покорството духа ми прикова,
но не видяха моята Голгота.
Мълча под вкаменени божества,
мълчи във мене цялата природа.

БЪДЕЩЕ

Ще бъда сттар,, ще бъда много стар,
ако остана след погромите, разбירה се.
Никола Вапцаров

Ще остареем като черно вино –
забравено във трюмове дълбоки,
без дъх на сол и вятър ще премине
копнежът ни по земните посоки.

В очите на надеждата ще бие
морето с многотонната си сила,
а нашите души от страх ще вият –
от мрака да измолят капка милост.

И ще се лутат гласовете дълго,
като пияни в улиците криви,
додето мисълта ни като мълния
проблесне над телата полуживи.

Комета сякаш – по небето тясно –
на нашия живот ще мине срока:
искрата на духа ни ще одраска
едва-едва пространството дълбоко.

Ще остареем като черно вино,
затворено във амфори и пясък,
ще пеем за морето и ще мине
живота като яростен отблясък.

ВСЕВРЕМНЕ

Часовникът изгуби своя ход.
Тупти стрелката -
стиснала минутата,
измъчена от връщане назад,
пресича ненадейно циферблата
и спира. Сякаш спря светът.
Пречулена е
тънката кобилица.
Рамото гноясва всеки път
тежкия товар -
пробиват бавно
съмнения и бесове.
А времето,
под черната си гърбица,
над бездната от дни и часове,
люлее без умора
чужди тайни.

ОЧИ В ОЧИ

Проза, адаптивна и за младия читател

Константин ЕЛЕНКОВ

Мислех, че заглавието „Планинска мълния“ е подвеждащо – Диана Димих е благ и умерен човек. Автор е на редица книги – поезия и проза, в които разската интонация, високите тонове и кръсът не са „привилегия“. Със Станко Михайлов тя сътвори такива висококачествени текстове, каквато е серията документална проза „Спасените“ (четири тома, 1300 страници!), за 21 деца на революционери от различни страни с погубено детство, жертви на хитлеризма и сталинизма, сред които е и синът на Петър Ченгелов–Йонко. На същата тема са и трите документални филма „Спасете децата“ със същите автори. Тя написа и „Евин плаж“ – разкази, твърде нежни и далеч претендиращи за остро и безсрамно вглеждане в човека откъм интимните му страни.

Пак със Станко Михайлов издадоха четири тома преинтересни биографии за цар Симеон II и Княгиня Мария Луиза... Последва книгата й публицистика и проза „Присадки на диво“, която в известен смисъл подсказва излизането на „Планинска мълния“.

Но в новата книга, макар да има и весели кратки късове, в които авторката разкрива неуморното си любопитство на жена, натежава психологично-разсъдъчното, аналитично-рефлексивното. Привлича вниманието уводният разказ „Чадърът“, който смее да мисля за програмен с известни уговорки. С присъщата й християнска милостливост Диана ни води из някакъв уж пребанален случай. Но, предупредени от няколкото фрази в началото, чакаме търпеливо резкия завой. И той идва: човекът, когото е наранила героинята, не помни милувка от детски години.

В порядъка вече на критическа скрупулозност и педантичност ще кажа изпреварващо, че още първият разказ-импресия загатва нещо твърде важно: освен дарбата на изтънчен рисувач на човешката природа, долавяме като опорна стена за автора и природата.

Почти в края на книгата се появява още веднъж този „чадър“ – случайно ли? В първия разказ той, чадърът, става причина за неволната близост с уличния човек, във втория – той вече е форма, а може би и метафора за защита; „чадърестите клони на дъбовете“ подсещат за бягството сред природата от нервния пулс на града. ...

Далеч съм от мисълта да търся на всяка цена структурно-лингвистичен пласт, преднамерено следване на някакъв художествен похват. Но съзнателно или подсъзнателно тук се набива търсенето на чадъра-покровител, чадърът така или иначе предпазващ ни от усещането за беззащитност. (Само в скоби ще отбележа, че „Спасените“ е дълбоко премислена и като идея, и като метафора за най-беззащитните и застрашените...)

Интересно, в „Планинска мълния“ няма и помен от сантиментално-умилителните интонации, определящи стила на Диана в другите й книги. Тук превес имат психологическите зарисовки. Доразвит е оня психологизъм, който се състои в това да видиш себе си в другия, а другия – като проекция, а и в някаква неотменима част от тебе. Това, освен способност за самонаблюдение и самоанализ, е и дарба на рисуващ, да пресъздаваш пълноценни образи и картини.

Изглежда, Диана Димих непрестанно открива в себе си художника и режисьора (в ученическите и студентските си години тя рисува портрети). Нейната артистична

природа, природа на превъплъщаването, се появява в детайлите, във фразата и отделните изречения и думи; в рисунката и картината се усещат духът и атрибутите на съвремението в неговия модерен контекст. Остатъци от практиката или снимането на трите филма „Спасете децата“ долавям и като чисто репортерски, та дори операторски прийоми.

Но това не разваля, а дооцветява текста, който ни дава авторката.

Вижте например този откъс, съвсем в сценарно-синописен стил:

„Ленив е, отлагащ, омотан. Все така, откакто за последно си беше в България. Стане от компютъра да вземе нещо, върне се – какво беше, какво...аха. Забравя. Леле, ако го надушат в списанието, ще отгърми. Кой ще държи фотограф с отнесена памет, тръгнала да вите

из било и не било!“...

И този Симеон, който – „хем работи, хем се забавлява“ (с.14) е така близък и разпознаваем за съвременника!

Фотографската, а също и кинематографската на блюдателност на Диана Димих правят прозата й адаптивна за младия читател. В някои образи се долавят автобиографични черти. Всъщност не е трудно да влезеш в кожата на героя – стил Станиславски – и да изобразиш детайлно поведението и чертите му; и тук ми идва на „помощ“ едно много съответстващо за случая наблюдение на авторката: „От близостта лицата се

рафокусираха като в запотено стъкло“ (с. 20).

При това тази последна, финална за разказа сцена, остава някак извън общия план на сюжета; може да се каже, недостатъчно употребена...Тази „щедрост“ на поетесата Диана Димих ми е позната не само от творчеството й – тя е такава и в живота, колкото и банално да звучи подобна констатация. Не мога да кажа, че следя творчеството, търсенията – сполуките и неуспехите на Диана, но онова, което със сигурност мога да кажа е, че тя успява в главното – не само да събуди любопитството, но и да задържи вниманието на читателя... Да го привлече и за съмнението.

В подкрепа на моите наблюдения за психологизма в новата проза на Диана, не мога да не цитирам и един пасаж от разказа „Дърветата остават“:

„...не я срещнаха никога повече. Чак сега, след толкова години, Тимо се изправи лице в лице с нея. Преди се разминаваха с леко кимване и не беше се вглеждал в чертите й. Имаше тъмни хълмнали очи, някак си спокойно отчуждени...“

Отчуждението е едностранно: отчуждение от хората, но не и от природата.

„Природата е по-мъдра от нас. Следва законите си и сипе плод над тая земя, без да знае дали има за кого.“

И заключителнитедумипрозвучаваткато сентенция: „Не мислите ли, че точно с това природата учи хората на щедрост и благодарност?“.

Диана Димих. „ПЛАНИНСКА МЪЛНИЯ“, разкази. Издателство „Пропелер“, 2017.

Иван Бочев - Яйцето

ИВАН МИРЧЕВ И ВЛАДИМИР ВАСИЛЕВ, КОРЕСПОНДЕНЦИЯ

(Редакцията изказва благодарност на литературния критик Йордан НАНЧЕВ за предоставените писма)

Стара Загора, 14 януари 1943 г.

Драгий Владим. Василев,

Честити празници! Пожелавам Ви живот и здраве!

Запознахме се със сродника Ви з-н Ленков, който ми предаде поздравите Ви и поканата да изпратя стихове за февруарската книжка на “Златорог”. Ето, тук приложени Ви изпращам първите три части от “Балада на освобождението”, която скоро ще завърши и ще Ви изпращам на части, ако Ви се хареса. Аз Ви моля само да л-к уведомите за получаването и за решението Ви - ще се печата или не.

За идната година можете да обявите, ако обичате, тая балада, а също и лиричната поема “Славей”, или просто стихотворения.

Вярвам, че сказката Ви ще има грамаден успех в града ни. Хайде!

На госпожа Василева и Вам - най-сърдечни поздрави. Чакам отговор.

Ваш Иван Мирчев

Ив. Мирчев - Ст. Загора, 29 януари 1943 г.

Драгий з. Мирчев,

Прочетох “Баладата за освобождението”. Щом е поема, човек не може да има мнение, преди да я види цяла. В всеки случай ч. I е добра (с изключение последната строфа, която стилизо рязко към символизмите, неуместни тук); ч. II е много сърцераздираща (кой знае защо някои пасажки ме препращат към Ботева) и като че може без нея; ч. III е много добра (с изключение последната строфа).

Не Ви знам замисля, но както е почнато, дава да се мисли, че ще бъде нещо ново, оригинално и хубаво. За Вас това е преминаване към друга тематика и личи как средствата се променят - повече простота, свежина, друг обем на чувството и пр. Следите от символическия склад са въпреки много доволно в общия образен строеж. Е, да можете да я изка-

Чувам те. Вихром се носи твоята жалба през тръни, по канари и по росния лес, и прекосява съня ми в тъмните нощи. Столетия ти се таи у народа и причастява, и свети: бистра, съзла Богородична.

Добруджа стене, а зрялото жито, напуснато клюма; и небесата и цялата шир не одумват ни дума. Плахи ли съззи порони - град се изсичва над китно царство - гърмят небосклони, гарвани черни долитат.

Нейната мъка не стине, сякаш разтворена рана. Тя е откоде до нине живеят възлен в сърца ни... Птици що идат от тамо, радостна вест не донасят, слизат, починат си само – и далнините огласяят.

Пътниците плахи разказват, че равнинните пустеят, Дунав и славей напразно своите песни там пеят. Плачели село до село в нощи дълбоки, безлунни, и плачовете трептели дълго над белия Дунав.

III Тракио, ти си пред мене, цяла потресена. Устни лако трептат от възлнение пред свободата некусена. През кадифените ветви твоята сянка минава и се вести като клетва, и се таи като славей.

Колко е близко морето ти! Може е ръка да се хване в бистрата утрин. Крилете на платоходките ранни там се разперят, разрязват нежната розова свила на хоризонта. Напразно! Робството там се е свило.

IV Паднала беше безлунна нощ, и страхотно висаха

облаците над Бабуна планина, дето лежах кисти свещени. По пътя жива душа не минаваше нощем, а в хижи изтрътени тлееше сетна жаравя.

Охрид мълчеше, усетил мрак, над прозрачното езеро. Някога беше той светъл, но от Галичина слезе сянка покри му очите. Сутрин той слуша Галичица как разговаря, в глъчите, с Рила, сестрата обична.

- Все ме заглеждаш и гледаш с тъжни очи. Промъгни ми с глас утешителен, меден, с нежни слова увери ме, че си ми вярна сестрица! Денем се моля за тебе, нощем те виждам вдовица от мрачните обсебена.

Чуй ме, какво ще ти кажа: нашите люде, отчаяни, грабнаха пушка. На стража блят по пътеки потайни. Нямаат ни свой, нито близък – цели семейства избити. По домовете им пискъ, огън и кръв по стъдите!

Тежка печал ни полazi: няма предпшната сладост нашата скъдна трапеза, нито спокойната радост. Нямаме светла Неделя в тоя свят хубав и чуден, още не са заживели радостно нашите люде.

Но ще разсъмне тъдява – чак до Бабуна ще съмне! Ще се вълнува дъбрава къдрава, а върху стръмни сипеи ще се вземе слънцето на свободата. Иде туй трепетно време, иде вестителят вятър!

V Всички го чухме, как хлопна тежки врати и прозорци. Екнаха песен и тропот през напъфтелите двори, и се преплетоха чудни

рате както трябва! Много съм любопитен какво ще бъде. Не трябва да е по-дълга от 5-6 златорожки страници - струва ми се, без да бъде сизурен.

Ще дойда в Ст. Загора (вече им съобщих през седмицата 15-20 февр./уари/. Тогаз все ще намерим половин час да Ви кажа по-подробно.

В поканата не обяххме нищо, защото беше готова преди писмото Ви. Това няма значение...

Ваш Вл. Василев

Стара Загора, 31 януари 1943 г.

Драгий з. Вл. Василев,

Благодаря Ви за писмото.

Да, в д-во “Театър” се получило известие от Вас. Излишната част от поемата - “сърцераздиращата” - изхвърлих, а другите две части поправих.

Завърших я и Ви я изпращам цялата. Има всичко 3 части, означени само с цифри, а всяка част е разделена на по-малки части с звездички. Бихте могли да я поместите наведнъж, понеже не ще заеме повече от 6 страници на списанието.

Приготвил съм десетина стихотворения, които ще Ви изпратя по-нататък, след поемата.

С поздрав, Иван Мирчев

Стара Загора, 3 февруари 1943 г.

Драгий з. Вл. Василев,

Завчера, при преписване на поемата, озаглавих я “Робство и освобождение” по старото ѝ име. “Балада за освобождението” е новото име и туй желая да се именува, ако Ви е харесало това име. Моля, поправете грешката.

Много Ви здраве от Ив. х. Христов.

С поздрав Иван Мирчев

Архив „ЗЛАТОРОГЪ“

Иван МИРЧЕВ

БАЛАДА

ЗА ОСВОБОЖДЕНИЕТО

Сякаш върхушка се спуска от небесата стъмени и ме целуна по устни, и ме пробуди в съмнение. Кой ни отвори вратата и позова разтреперан? Още отеква стената думите страшни, безмерни.

Майчице, ти ме спожодаш, ти ме събуждаш туй странно в тия години тревожни, стряскаш ме толкова рано! Майчице, моя родино, аз не заспивам ни денем, ни нощем в тия години, пълни с тревога за мене. Как да заспя, да не виждам твоите бедни ланити², твоята майчина, грижа? Аз ли ще бъда пресетен от нищета и неволи, да се отвърна от тебе? С кръвави съззи да молиш, а да се сторя погребан?

Георги ДРАМБОЗОВ

БАРОНЕСА ВРЕВСКАЯ

Не знаели в поробена България какво е петербургско потекло –

там на изискан френски разговарят, а тука спят на походно легло. Не знаели край Плевен или в Бяла какво е руски благороден сан – с краче да тропнеш, всички там се кланят, а тук – башибозушки ятаган. Но с кръста милосърден на сестрица, с коронката на древния си род, кръжи над всички бялата орлица, която носи вяра и живот. И всяко камъче, дори правешинка, парче земя от дунавската гръд, дори цветята в майчина градинка, на нея свободата си дължат... Простете, Ваше истинско сиятелство, небесния покой ще наруша, но днес висят икони на предатели сред на храма на славянската душа. И пак те вика моят държавя – не в НАТО, а в полето на честта, за да те турим в храма православен вместо икона, сестро на Христа. Пред Бога и пред тебе да се кланяме, да се пречисти българската свят, да си припомним кой ни връзва раните и ако трябва, пак ще мре за нас!

Кажате,

господин поручик Лермонтов, кой друг за моя роден край ще мре и всички Мъртви долини – от Плевен ще прекоси – до Бялото море?

Кажете, господин поручик Лермонтов, кой друг за моя роден край ще мре и всички Мъртви долини – от Плевен ще прекоси – до Бялото море?

Признавам, господин поручик Лермонтов – с варшавски или с натовски стандарт, в ята различни пърхам със крилете, но кацам все до своя кръвен брат.

Простете, господин поручик Лермонтов, че съм забравил Вашия урок – когато отбъд Лета Ви намера, набожкайте ме с Вашето перо.

С перото, господин поручик Лермонтов и точно в гениялния Ви стил: - С каквито и стандарти да те мерят, славянски братко, я теб я прости!

ТРУДНИТЕ „ЗАПИСКИ...” НА НИКО СТОЯНОВ

Академик Благвеста КАСАБОВА

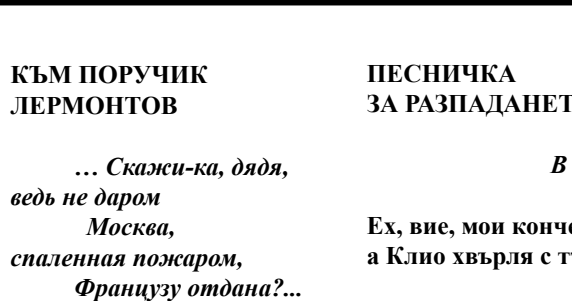
Новата книга на Нико Стоянов „Мигновения на откровение” е творческо взаимопроникване на литературен речник и на размисли и откровения за житейския и творческия му път през годините, изречени в интервюта му. И още – изследователски труд, за който в краткия си предговор проф. Румен Стоянов пише: „...той в продължение на половин век издирва, оразбоява, осмисля непознати сред свобода и позлата, и помежду си говорят.

Ето, тръбата засвири – всички са мигом готови! Към равнини и бариери полетават отново, сякаш от бронз истукани върху колите, и с грохот пълнят просторите в ранна утрин, към сетния проход.

Още зора се не сипнала, всичките улици кипнаха от ранобудните люде, чудо, нечувано чудо: твоите тирани, разбити, бягали през планините – чак до брега на морето. Охрид и Скопие взети!

Спря се зловещата брадва над раменете ти. Нине с пълно сърце се зарадвай, както детето невинно! Ти си честита. Несетно твоята младост избликва вред по земята столетна, да не изброявам повече, ще прочетете за всички в книгата...

Иска ми се непременно да отбележа приноса на Нико Стоянов за обогатяване на литературната ни история с попълването на някои зещи празни и, за осретяването на неизвестни, на повечето от нас, факти

КЪМ ПОРУЧИК ЛЕРМОНТОВ

... Скажи-ка, дядя, ведь не даром Москва, спаленная пожаром, Французу отдана?...

ПЕСНИЧКА ЗА РАЗПАДАНЕТО НА ИМПЕРИИТЕ

В памет на Володя Висоцки

Ех, вие, мои кончета, разпадат се империи, а Клио хвърля с тънки пръсти пак „ези – тура”... Ше ида „перестройчик” в белната Америка и сребърници десет ще чакам хонорар...

Когато се разпаднала и Римската империя, а Цезарят, развратният, в историята бил, подир петнайсет века друг Цезар се намерил – във Вашингтон живеел и се наричал Бил.

Когато се разпаднала Османската империя и капчица от сина кръв не сме открили тук, в бардака на Европата Царят се намерил – народът ни се кланя на неговия внук.

Когато се разпаднала Червената империя и капчица от сина кръв не сме открили тук, в бардака на Европата Царят се намерил – народът ни се кланя на неговия внук.

Когато се разпаднала Червената империя и капчица от сина кръв не сме открили тук, в бардака на Европата Царят се намерил – народът ни се кланя на неговия внук.

Когато се разпаднала Червената империя и капчица от сина кръв не сме открили тук, в бардака на Европата Царят се намерил – народът ни се кланя на неговия внук.

Когато се разпаднала Червената империя и капчица от сина кръв не сме открили тук, в бардака на Европата Царят се намерил – народът ни се кланя на неговия внук.

Когато се разпаднала Червената империя и капчица от сина кръв не сме открили тук, в бардака на Европата Царят се намерил – народът ни се кланя на неговия внук.

Когато се разпаднала Червената империя и капчица от сина кръв не сме открили тук, в бардака на Европата Царят се намерил – народът ни се кланя на неговия внук.

Когато се разпаднала Червената империя и капчица от сина кръв не сме открили тук, в бардака на Европата Царят се намерил – народът ни се кланя на неговия внук.

Когато се разпаднала Червената империя и капчица от сина кръв не сме открили тук, в бардака на Европата Царят се намерил – народът ни се кланя на неговия внук.

Когато се разпаднала Червената империя и капчица от сина кръв не сме открили тук, в бардака на Европата Царят се намерил – народът ни се кланя на неговия внук.

Когато се разпаднала Червената империя и капчица от сина кръв не сме открили тук, в бардака на Европата Царят се намерил – народът ни се кланя на неговия внук.

Когато се разпаднала Червената империя и капчица от сина кръв не сме открили тук, в бардака на Европата Царят се намерил – народът ни се кланя на неговия внук.

Когато се разпаднала Червената империя и капчица от сина кръв не сме открили тук, в бардака на Европата Царят се намерил – народът ни се кланя на неговия внук.

Когато се разпаднала Червената империя и капчица от сина кръв не сме открили тук, в бардака на Европата Царят се намерил – народът ни се кланя на неговия внук.

Когато се разпаднала Червената империя и капчица от сина кръв не сме открили тук, в бардака на Европата Царят се намерил – народът ни се кланя на неговия внук.

Когато се разпаднала Червената империя и капчица от сина кръв не сме открили тук, в бардака на Европата Царят се намерил – народът ни се кланя на неговия внук.

Когато се разпаднала Червената империя и капчица от сина кръв не сме открили тук, в бардака на Европата Царят се намерил – народът ни се кланя на неговия внук.

Когато се разпаднала Червената империя и капчица от сина кръв не сме открили тук, в бардака на Европата Царят се намерил – народът ни се кланя на неговия внук.

Когато се разпаднала Червената империя и капчица от сина кръв не сме открили тук, в бардака на Европата Царят се намерил – народът ни се кланя на неговия внук.

Когато се разпаднала Червената империя и капчица от сина кръв не сме открили тук, в бардака на Европата Царят се намерил – народът ни се кланя на неговия внук.

Когато се разпаднала Червената империя и капчица от сина кръв не сме открили тук, в бардака на Европата Царят се намерил – народът ни се кланя на неговия внук.

Когато се разпаднала Червената империя и капчица от сина кръв не сме открили тук, в бардака на Европата Царят се намерил – народът ни се кланя на неговия внук.

Когато се разпаднала Червената империя и капчица от сина кръв не сме открили тук, в бардака на Европата Царят се намерил – народът ни се кланя на неговия внук.

ПИСМО ДО К Л И О

На Наталия Бардская

Графиньо, „из-за чувства воевать” ли в Кабул и Грозни, над Багдад и Божия гроб?... Днес чувството е събаркано понятие, светът на Златния телец е роб.

И страшно трудно стана, Ваша светлост, реката на забравата да минем с теб, да стигнем – от редутите край Плевен – до твоята безкрайна руска степ.

Да стъпим пак на оня връх заветен и да прегънем опълченец и витяз, а чувствата на тяхното столетие да пренесем за другите след нас...

Да, Ваша светлост, страшно трудно стана,

но нека, все пак, да изпратим своя зов – писмо до Клио, писано с кръвта ни, с изконна Кирилица и с любов!

СТИХОВЕ НА БЪЛГАРСКИ ЕЗИК ИЗ ИЗЛЯЗЛАТА ОТ ПЕЧАТ РУСКОЕЗИЧНА КНИГА „СЕВЕРНАЯ МУЗА”, ПОСВЕТЕНА НА 140 ГОДИНИ ОТ ОСВОБОЖДЕНИЕТО НА БЪЛГАРИЯ

Издателство „КАЛИСТО”М - СОФИЯ
Автор ГЕОРГИ ДРАМБОЗОВ
Преводач НАТАЛИЯ ЕРМЕНКОВА
Редактор НИКО СТОЯНОВ

Журналистиката също е в кръвта на Нико Стоянов, непрекъснато е участвал и продължава да участва в периодичния печат, става и гл. редактор на вестник „Родно слово” български вестник в Бесарабия, започнал да излиза през 1988 г. с цветно приложение за деца „Българче”, без никакво внимание от българската държава, вестникът едва съществува и Нико Стоянов е единствения ентузиаст, който остава да работи в него без заплата, което е позор не само за правителствата, но и за обществеността като цяло.

Още много може да се говори за новата книга на Нико Стоянов „Мигновения на откровение”, тъй като аз се сприях на част от достойнствата на сборника, останалото оставям читателят сам да открие. Но онова, което не мога да премълча е, че появата му е събитие за литературната ни история, и че писателят е успял след десетки години безкористен труд да създаде своеобразен литературен речник на бесарабските български писатели, за съжаление недостатъчно обгрижвани от родината-прамайка. Независимо че го определяме като речник, литературния сборник съдържа дълбоко съкровената и дълбоко емоционална изповед на един изстрадал творчеството си автор, който целия си съзнателен живот е носил в сърцето си, в мислите си, в действителността си България. Половин век Нико Стоянов чрез творчеството си, отваря широко вратата към преживяванията, терзанията и ходенето по мъките на плеяда творци, дълбоко съхранили българския език и националната си идентичност, създали и продължават да създават на него своите стихове, разкази, романи, драми, сценарии, детски творби. Книгата на Нико Стоянов навявя асоциации със знаменитите „Записки...” на Захари Стоянов, тъй като писателят е създал своите трудни „записки” на творците посветили таланта си на българското художествено слово, на далечната си прародинна, която за съжаление все още не е станала майка за тях.

аз съм първият интелигент от рода ни.” Вече завършил руска филология в Харковския университет, Нико Стоянов сериозно се захваща с журналистиката, в същото време превежда, редактор е и автор на множество документални филми. Пише и поезия, проявява се, с други думи, в различни области на литературата и изкуството. В друго интервю чистосърдечно изповядва обичта си към България – „За мен България – казва Нико Стоянов, е една сериозна реалност и една отдавнашна мечта, тя е майка прародинна, до която се е докосвал още в далечното си детство чрез приказките на баба си и песните на майка си, и е проговорил на български език, а първото си стихотворение пише в началните си ученически години, което по-късно го подтиква да издаде и първата си поетична книга. И за деца - „Букет за мама”. За да последват повече от двадесет стихосбирки, художествени преводи, публицистика и есеистика.

Но преди всичко за мен Нико Стоянов е поет. И той наистина осъзнава, че е такъв, защото в поредното интервю споделя: „живяя като пиша и пиша както живея, което означава, че поезията е част от него самия, начин на живот и начин на мислене, на възприемане на света.

КРАЯТ НА ЕДНА ПРИКАЗКА

Йордан СТОЕВ

Най-сетне дойде дълго чаканият ден — наанесоха се в новия апартамент, на втория етаж. Той веднага реши, че събитието заслужава да бъде запомнено и му хрумна да посади отпред една лозичка. Почвата обаче беше лоша - само камъни и тухлени отломъци, едва ли щеше да се прихване, Такова беше мнението и на новите съседи, намираха идеята му за доста самонадеяна. Краишът Първан от третия етаж даже го подигра:

- Аббе, направо си за завиждане! В най-скоро време ще си седиш на терасата и от ей тая пръчка ще си пийваш домашно вино... Въпросът е ще ни поканиш ли барем веднаж да го опитаме! - и смивайки, погледна към жена му.

- Зависи! - мъжът сви рамене и погледна към жена си. - Само ако си носите мезето... Жена му не погледна никого, но се засмя:

- Животът ще покаже.

Животът показа друго. Мъжът внезапно получи тежък удар, тръшна се обездвижен и онемял. Съкооператорите му се извървяха да го окуражават кой както може.

- Няма да се предаваме, ей! - раздруса го с тежката си ръка и краишът от третия етаж. - Млад си и лично гарантирам, че ще се оправииш! Още къде-къде е твоята, ехее!...

Не го забравиха, отбиваха се от време на време по коминийски, за компания, сядаха и на карти. Ракията си посекаха, а домакинята приготвяше мезето - ролите се бяха разменили и това ставаше повод за шегги, които трябваше да развеселят изпадналия в беда мъж. Но не го развеселяваха. Напротив. Проснат на дивана, той само просумтяваше и въртеше очи, додето накрая ги прикове в някаква точка неясно къде. Жена му разбираше, че му става по-тежко и след време почна да ги пресреща още на прага:

- В момента спи... Ако има нещо, ще ви повикам, ама да се надяваме, че скоро ще се справи...
Но престана да се надява. Измъчваха се и двамата. Тя всякак се стараяше да покаже, че между тях нищо не се е променило и с часове седеше до главата му - с подробности му описваше къде е ходила из града, кого е срещнала и кой е питал за него, разказваше какви стоки са пуснали на пазара, с колко са скочили цените и как тя успяла да намери сергийка с голямо намаление... Притихнал, вторачил очи в нея, той се оставяше в ръцете й като безпомощно дете - самотата го ужасяваше и му беше хубаво само когато е до него... Но се тормозеше, като я гледаше каква се е съсхриляла и помръкнал потъваше задълбо в мълчание, или безпричинно ставаше раздразнителен, капризен и заядлив... В такива моменти тя не издържаше, затваряше се в другата стая и оставаше там додето отново я потърси... Случваше се понякога да се прави, че не го е чула. Той разбираше това и се измъчваше още повече - от любов, от ревност, от себесъжаление и отчаяние - край, ето,

всичко около него ще го надживее, защото то го улучи, защо сега, на кого попречи? - И извървяше глава към прозореца, откъдето го заслеляваше еднооко празно небе...

Но веднаж ненадейно там зърна нещо, което го изуми: откъм долното ъгълче на стъклото надничаше едно тънничко... едно крехко зелено клонче, което едва-едва се полюшваше и му махаше с подбитото си мустаче... Не, не беше за вярване, но това наистина беше тя! Лозичката! Неговата лозичка!... Беше я забравил, а тя - без-призорната, през цялото време не беше го отписала и напук на всичко се беше катерила по стената, за да дойде, да го види!...

Просълзен от умиление, не откъсваше поглед от скъпата гостенка - не е прежалел, значи има надежда!... И пак отново и отново я галеше и я прегръщаше с очи, а тя - милата! - бързаше да му разкаже всичко, което знае, което помни и което вижда по широкия свят... Никой не вярваше и ни се подиграваха, помниш ли - казваше й, - а ти заради мен направи такава чуло, че повече не е нужно, стига!...

Беше щастлив. И всеки ден от тогава я търсеше с поглед и й се радваше, говореше й, възхищаваше й се като я гледаше как все повече се раздубява, весело разперва нови листенца и за минута не го забравя, като жена му и тя - макар и слабишка, но обичлива и неизтощимо предана, готова да му угоди, да му даде кураж, да направи страданието му по-леко и поносимо.

Една сутрин случайно, необяснимо защо... някак съвсем между другото му се стори изведнаж, че край него нередно нещо става, някаква промяна заканително е надвиснала и го дебне беда... Не можеше да разбере откъде идва това нелено усещане. Беше сам, нямаше никой и инстинктивно потърсен с поглед лозичката - тука си беше тя, слава богу, весела и наперена, както винаги... Но на мига трепна попарен — също и с нея като че ли нещо ново се беше случило и уж си е пак същата, но друга, прехласната сякаш по нещо там някъде, което той не можеше да види, но със сигурност където него го няма...

Реши, че само така му се е сторило, побърза да го забрави. А вечерта жена му влезе в стаята, спря до него.

- Забелязвам напоследък, че все те тегли към прозореца, а никак не е удобно разположението ти- каза му, в ръката си

държеше незапалена цигара. - Помолех съседа от третия етаж, знаеш го, Продан... Повиках го да подместим дивана ти.

Той се смръщи. Опита да й възрази - не е нужно, добре си ми е така, но тя не му обрна внимание, двамата с краишната поизвъртяха дивана. Не много, но се наложи да по-изместят и шкафчето със сервизите. Накрая онзи пътем му смитна през рамо - как е? - и се изниза от стаята, тръгна си. Тръгна с него и тя - да го изпрати. Чу ги, че за нещо се приказваха отвън в коридорчето или в кухнята май, замириса на цигарен дим и нейният смях на няколко пъти се смесваше със смеха на съседа... Ти сигурно после щеше подробно да му разкаже всичко... И с любопитство подири лозичката -сега наистина я виждаше доста по-добре...

И остана без дъх: тънкото й връхче вироглаво се беше протегнало подмамано кой го знае накъде... Не, не беше възможно, нечестно беше, стаята се завъртя пред очите му..., но не беше лъжа - ден след ден тя незабележимо беше приплъзявала малко по малко и беше продължила да се катери по-нататък и по-нагоре, по-далече от него...

Нищо не й каза, нищо не му каза и лозичката. Нищо. Беше от ясно по-ясно - тя си тръгваше. В прозорчето оставаше само шепя листа, а цялата нейна душа вече се беше устремила нагоре към третия етаж и нямаше на света сила, която да я спре!...

Към същия този проклет трети етаж - към който тайно се примъкваше напоследък и жена му... и вече нямаше на света сила, която да я спре...

Даниел АЛЕКСАНДРОВ

НУЛЕВ ЧАС

Избягах от студа на зимна нощ, с душа на ледени висулки и лазах по замръзватата площ, през царството на хора със качулки. В гръдта им звън наместо пулс, в очите алчност и злато... Във тях човешкият импулс го няма, има само зло.

Страхът... да стана като тях ме гонеше и сочеше – Натам! Последни сили... ето че успях... Свободен съм... свободен съм и сам. Стопиха се висулките в душата от слънчевата ярка светлина и в щастieto полетях нататък, към сенките на близката гора.

Но всичко изведнъж изчезна и изворът, тревичките, дърветата Душата ми на гърлото заседна...

Мираж... една мечта на времето. Душата ми от жаждата почерня уста отворих ала няхах глас Съзлите ми – единствена вода а времето капан на нулев час. Поглеждам се – в мен всичко стана сън...

Дори не зная кой съм аз...

край мен, безкрайната пустиня... и един бездомен скитник – аз.

ЗА МИГА

Утре ли?!Не!
Няма утре!
Искам те днес и сега!
Само миг е животът...
А след това... тишина!...

За тебе...
За мен...
Ще си спомняме този момент, той ще стане Голгота...
Ще идва даже в съня и ще пита: „Е, как е сега?!“ - и ще свиря... натак след нота, песен, която навява късна есен, която изкарва дъждът от очите, която кара, до болка свито сърцето да страда.

Без пощада!
Ще превърне дните в кошмар...
Любовта ни е дар.
Затова... няма утре!
Искам да дам и да взема...
Да изпием чашата нежност!
Днес и сега!

СБОГУВАНЕ СЪС САМОТАТА

Сбогом самота!...
Макър и с друга, аз бях ужасно сам.
Търсех любовта,
една заблуда, защото нямаше какво да дам.
Търсех топлината в чужди длани,
а моите все ледени стояха.
За устни, бяха моите устни жадни,
но устните им ми горчеха.
В очите търсех мъничка искра,
която да взриви душата...
Уви... уви... не една искра угасна в тишината.
Не се завършай!
Просто забрави!
Сега при мен е старата любов.
Тя има най-красивите очи.
Щастлив съм!...
Друг съм!...
Аз съм нов!

ПОСЛЕДНА ГАРА

Един изгубен някога влак
спря на моята гара.
Това от съдбата ми знак е,
че любов няма стара.
Тя подари ми света
в едно малко огнище.
Щом я имам, тук и сега,
стига ми!
Друго нищо не искам.

ШАХМАТНИ ЛЕГЕНДИ

Димитър БРАЦОВ

Даскал Иван Петров, същият този даскал Иван, дето е бил възпитател и учител на поколения народ на родното му село Свирково, вече пенсионер, всеки божи ден заемаше почетното свое място на масичката в ъгъла на сладкарницата в новопостроеното читалище на селото. На тази почетна масичка имаше право да сядат насреща само един човек - дядо Димо общуаря или както му думяха хората от селото - кундурджията!

И той отдавна беше минал в пенсионни години, беше захвърлил такмите на тавана и в буквален, и в преносен смисъл. Още един прякор си имаше той - дядо Димо „Берлина“. Малко подир Девети септември, на следващата 1945 година, на 9 май, на общоселско събрание той вземал думата и от прекомерна радост нищо друго не можел да изкаже и повтарял едно и също:

- Другарки и другари, Берлин паднѐ, паднѐ Берлин, Берлин паднѐ, паднѐ Берлин, Берлин паднѐ, паднѐ Берлин!... - докато изчервяният председател на събранието Вълчо Сталев, по прякор Сталин, най-послед не го изтъргия и го пресакъл:

- А бе ти нямаш ли следващата трета правилна приказка, та заваряш едно и също. Те това, че Берлин, столицата на фашистка Германия, е превзета от Червената армия, това най-сетне всичките го разбраха. Друго ако нямаш, спирай да повтаряш като обран поп едно и също, слизай и освобождавай тарабата, така де, трибуната значи, щото ще да има и други като тебе оратори...

Така си му остана на бай Димо вторият прякор „Берлина“, от ония, младите, възторжени години... И сега, като отработиха своите активни мъжки години, закономерно дойдоха на предно място по-спокойните, пенсионерските години. Всеки божи ден преди обед, двамата акрани заемаха своите места един срещу друг на тяхната си масичка и си обявяваха поредната стратегическа среща на шахматното поле.

На първо място поръчваша един за друг обичайната почерника, по-скоро като залог по една лимонада, по-скоро по една сода или сайлер и поредната баклава или реване „Монблан“. След като тези залози бидеха доставени в двата ъгъла на тяхната масичка и баяла Мария, продавачката значи им сервираше и по една ослепителна усмивка. Горното копче на напращялата везана блуза съвсемно само се откопчаваше и при така разкопчалята разкошна пазва очилата на двамата военачалници падаха изумени на масичката, поради което баяла Мария, леко поруменяла от удоволствие, достояно се отдалечаваше от тяхната масичка по посока тезяха, като оставаше смутените им пръсти половин час подир това да разполагат белите и черните си войски по определените им полета на шахматното бойно поле.

Най-сетне, този, който притежаваше и подкрепяше белите войски, обявяваше какъв да бъде залогът за днешния ден.

- Предлагам - започваше той, - днес да проведем три лютти сражения - едно до обяд, подир обяд до киндия да бъде второто сражение. Ако след двете сражения се получи равенство, подир киндия до вечеря да си дадем третото, генералното сражение! Който загуби, плаща на баяла Мария цялата сметка...
- Съгласен съм - рапортува другият, който ще воюва с черните войски, като заплашително предпрече, - внимавай добре, защото и първото, и второто сражение ще те направя на пух и прах и ще ти оставя една утешителна трета партия, колкото да не те отчаявам и да не те отказвам да дойдеш пак по същото време утре, когато пак ще ти хвърля още един такъв бой...

- Хм, ти внимавай, щото да не ти поднеса един „киндер“ мат! Това да не ти е да запаш в разкопчаната пазва на баяла Мария! Шах-матъ, наборе, е игра за умни хора. Шахматът, наборе, е игра за императори, това не е игра за кундурджии - набиваше приказки даскал Иван.

- Това не ти е нито да набиваш клечките по-нарядко в кундурите на младите булки, за да се хаят по-навреме и да ти идват на крака младите булки по-често и ти да мерши кун-

дурите на белите им нозе и да им се радваш, и да ги сънуваш ката вечер тези, белите нозе...

- А на тебе, даскале, това да не ти е да пишеш по-слаби бележки на някой ученик с по-засукана майка и да поръчваш на Иванчо - да дойде майка ти утре на училището с тебе заедно, та да се радваш и на майките на твоите даскалчета...

Така и двамата лютти съперници си правеха и на думи непрекъснати словесни нападения, докато се оказа него ден, че в един тържествен момент даскал Иван гръмгласно избоботи:

- Шах и мат, наборе! Свърши се с твоята черна войска! Прелай се безусловно!

- Така да бъде - примпирено издума Димо Берлина. Извади сетне от вътрешния джоб на дочената рубашка едно посмачкано кожено портмоне, собствено производство, отвори, измъкна едва пръсти от него една трилвска банкнота и я остави на масичката. С този жест Димо Берлина се призна за победен в първото сражение, което за него завърши безславно току преди обяд. Двамата акрани ометоха от масичката всичко от първото сервиране и като си обещаха реванш след обяд, потъртриха крака всеки към своята си къща.

П о д и р обяд, в най-голямата мига, както му беше думата - в циганския нек - и двамата пак се дотъртриха и заеха своите си места на масичката в ъгъла, от двете страни на шахматното бойно поле. Пак поръча, пак реване „Монблан“ - с по една лимонада, пак баяла слыччева Мария с ослепителната усмивка, пак откопчаваното горно копче на наедрялата везана блуза, пак паднали на масичката очила и треперещи остарели пръсти, дето половин час ще се мъчат да подреят войските си по шахматното бойно поле! Този път белите войски са в ръцете на Димо Берлина, а пък черните войски преминаха под командването на даскала Иван.

- Сега, наборе - закани се Димо Берлина, - внимавай добре, щото намислил съм да ти преподам един урок по съмятане! Ти да не мислиш, че като си бил даскал, си бил много добър по съмятане! Сега ще ти отпусна пет-шест хода напред, да си помислиш, че и ти шах можеш да играеш, сетне ще ти изпраскам един „киндер шах“, и ще те свърша набързо!...

И наистина, даскал Иван, както си беше още радостно настроен от победната шахматна партия, играна и спечелена от него преди обяд, не обрна достатъчно внимание на обстановката. Отигра лекомислено първите пет-шест хода, бай Димо Берлина го заблуди с две-три загуби на две пешки и един излизнен кон, и в един много важен момент второто сражение приключи с победа на Димо Берлина и белият цар се предаде на черния цар.

- Хайде, честита загуба! - заяде се Димо Берлина. - Ха сега да си платиш втората поръчка, да похапнеш от този сладкиш и да си изпиеш лимонадката! Ще си подредим войските – ти с белите, аз със черните, и който победи в третото сражение, ще кажем, че ще е спечелил за днешния ден цялата битка между двете войски!

Докато даскал Иван плащаше сметката, дядо Димо Берлина подреди черните войски по местата им. Радостен от победата във второто сражение, великодушно подреди и белите фигури по местата им на бойното шахматно поле. В този промеждутък от време, Петърчо, малкят внук на даскал Иван, няколко пъти притичваше от метлана пред читалището, където играеха на жмичка с другите селски деца. Спираше при дядо си Иван и го молене да поръча и на него по едно сладко и лимонадка!

- Искам бе, дядо, искам и на мене мономад-

ка със сладко - настояваше детето, но дядо му Иван, увлечен в сраженията на шахматното бойно поле, не му обръщаше никакво внимание! Всяка поредна молба на малкия Петърчо биваше отклонявана най-решително от дядо му Иван, въгълбен в решителните две сражения за момента.

И сега, затормозен от загубата на втората партия, дядо Иван махна с ръка и отпрати Петърчо да играе навън с обещащите, че след малко, като победи в третото сражение, ще му купи не една, а две лимонадки и не едно, а две реванета! Малкят Петърчо се успокои от видимо щедрите обещаания на дядо си Иван и припа на навън!

А в това време, майко мила, напрежението се увеличаваше и обстановката се усложняваше. Чак от съседните маси придойдоха запачи и се натрупаха около тяхната маса. Разделени на две групички, застанаха зад двамата пълководци и започнаха активно участие в бойните действия. Всеки даваше различни акъл и още повече обръкваша двамата противници. Постоянни подвиквания, противоречащи подмятания ги обръкваша и ги паникосваха още повече.

Играта клонеше явно в полза на даскал Иван, по той не се решаваше да извърши своя последен победен ход. Притеснен от постоянните подвиквания, на практика той се паникоса, държеше с два пръста победната фигура, която беше вече предопределена да сложи победоносен край на сражението, но не смееше да тупне на дъската и да сложи край на играта. И точно в този съблбмен момент през вратата на сладкарницата налетя малкят Петърчо, разбута запачите и се залепи за дядо си Иван:

- Искам мономадка, бе дядо! - не можеше да обрне езика си и да каже правилната думичка и продължи да крещи. - Искам мономадка, чуваш ли, със сладко реване Монблан, искам, бе дядо! - малкят постепенно увеличаваше децибелите на гласа си, като в определен момент стигна до фалсет.

Дядо му Иван се мъчеше да го отпели от себе си, но този път Петърчо неустово обърна работата на рев. И малко преди дядо му Иван да успее да сложи с треперещи ръце фигурата на точното й място на дъската и да победи Димо Берлина, детето блъсна масата, фигурите се разлюляха. Последва още един гласък и фигурите се разплъха, половината по шахматната дъска, останалите хукаха по пода и всички усилия на дядо Иван да победи в тази третата, решителната битка пропаднаха. Въбсен от този необратим край на играта, дядо Иван изкипя и шат един шамар по едната буза на Петърчо, шат още един шамар по другата буза на малкия, като след всеки шамар опянаше:

- На ти една мономадка, на ти още една мономадка, те ти накрая едно сладко реване – накрая яростта го задави и целият посина, докато му дойде въздух, та да се свести.

Уплашен, малкия Петърчо се изстреля като ракета през вратата на сладкарницата и както си беше осполявен, припа на към къщи, където да се жалва на баба Иванния от дядо си Иван. И така безславно се прекратиха шахматните бойни сражения между Иван даскала и Димо кундурджията, по прякор Берлина. Така си останаха в историята на нашето село коловритните шахматни сражения, които още витаят като незабравими легенди в спомените и приказките на зевците, които все още някои от останалите живи свидетели си ги припомнят на чаша лимонадка и нарче баклава на малката масичка в ъгъла на овехтяла вече сладкарница!

Севдена САПУНДЖИЕВА

СПОМЕН

Вечер, когато луната ме докосне с лъчи от светлина и мислите ми тихичко блещукат, откривам те до себе си във тишина – рисувам.

Първо очите ти, спокойни в мене да се взираат, цвета порсват в мислите ми, после усещане за близост и... Целувак рисувам по себе си, стивам бърз от пеперуди, намирам те отново в себе си.

Препускам, забравям тъмнината на нощта - и ден и утро покрай мене тичат... И пак откривам те... И питам се открий ли те във всичко, или само те написах...?

СРЕЩА

Очите ми виждат - изгледат и твоите, под клепачи уморени ръце. От тебе целувани, от тебе запомнили ненаситни до съвяване самени. Очите ми гаят в косите ми вплетени истории няколко за любовта - как се изпълзваха, като роса между пръстите - твоята, моята и още една... Очите ми слушат точно във моите и потъват във сладък нектар. Всяко вошване носи спокойствие. Остани така, остани.

Очите ми чувстват безверие в бездна, сърцата подсецат за своя живот. В ритъм опасен танцувам душите ни. Очите ми така остани... А на събуване, и на събуване, ще отпуснем бавно ръце, ще си кимнем с въздишка, ще си кажем: Довизоване! Ще обещаем на всички, че силни сме!

* * *
Ще пристигна в съня ти по зелена трева, боса, тихо до теб ще пристъпя. Ще пополя за нас любовта. Обещай ми сега, че за теб съм единствена. Ще те събува в съня ти, под синьо небе, ще ти прошепна мечтите си, в бяло облечени, ще забравя дните до днес, обещаи ми сега, че за теб съм единствена. И ще рисувам в очите ти Съществу. Ще намеря за теб всяка истина, ще остана до късно в душата ти - и там, и там ще се скрия.

Иван Бочев - Път към Луната

Адрес: 6003 Ст.Загора, ул.Хр. Ботев 4

Гл. редактор:Йордан АТАНАСОВ тел:042/649-110 GSM 0888790135

Зам.главен редактор: Красимира БОЖАНОВА

Редактори: Румен СТОЯНОВ, Иван БОЧЕВ

Издател: НЧ “Даскал Петър Иванов” e-mail: lit_glas@abv.bg

Интернет страница: literaturenglas.com

IBAN: BG14 UNCR 7630 1074 8633 90 BIC: UNCRBGSF

УниКредит Булбанк Стара Загора

Печат: “ЛИТЕРА ПРИНТ” АД - Стара Загора

Не се връщай и не се редактират материали!

Абонамент - само в редакцията

АЗ РАЗГОВАРЯМ ЛИЧНО С БОГА (85 ГОДИНИ ОТ РОЖДЕНИЕТО НА КОНСТАНТИН ПАВЛОВ)

КОНСТАНТИН ПАВЛОВ е поет на гнева и на сърцето. Поезията му е лаконична, парадоксална, проникновена и силна. Изворът на неговото светоусещане има своите исторически основания, но безспорно то се корени в личния духовен опит на автора, натрупан в напрегнатото самопознание, в духовните му скиталчества.

Някои може да смятат Константин Павлов за маниерен декадент, чиито талант е фатално белязан от сатанизъм, богоборчески скепсис, некромания и дори перверзност. Едва ли има по-невярна представа за този творец. Напротив – той е хуманист по сърце, добър и човечен. Той непрекъснато ни провокира именно от болезнената си хуманистична позиция и чувствителност. При Константин Павлов имаме маниер на писане без маниерност, такава е естествената му стилистика, така е устроен творчески.

Изтънчената чувствителност на Константин Павлов моделира собствена стилистика. Своеобразният му проницан демонизъм, оригиналното сближаване на интелектуалност и парадоксалното осмиване, отричане, окарикатуряване, демитологизиране и т.н. очертава оста, около която се подреждат стиховете и книгите му. Кон-

стантин Павлов постоянно пристъпва чертата отвъд разните скритости, с които грижливо ни заобикаляха или се самозаобикаляхме, и това е характерна особеност на неговата лирика.

Константин Павлов е творец, който преди всичко трябва да бъде усетен, което гарантира контакта с него. И именно този контакт е концептуализиран, защото, за да се осъществи, налага се да се влезе в конвенцията, която е неконвенционална и която той ни предлага. При Константин Павлов недоизказаността дава трето и следващи измерения, тук схемите не вършат работа, трябва да се намеси усещането. За да го определиш и обясниш, се налага да използваш и понятия като „излъчване“, „странност“, „необичайност“, „причудливост“ и т.н.

Понякога до такава степен са болезнени гледките в поезията на Константин Павлов, че предизвикват гримаси на непоносимост, просто изпитваме желание да извърнем поглед от описваната и виушавана действителност и не ни се гледа. За лирически герой непоносимо до отчаяние е обкръжаващото го и случващото се около него и с него. Навсякъде в поезията му откриваме борба и антитеза. Той описва света като място на отчаянието, в което сякаш се чувства безизходицата на съществуването, но същевременно и жизнеността на живота. Тези образи, изображения и изживявания са психологически еквивалент на очакванията да види нов хоризонт, да бъдат съзрени по-ясно очертани надежди за по-добро. Чрез словото си поетът пресъздава и рисува апокалиптични и сюрреалистични картини в своите стихове. Явно Константин Павлов е обременен от тези образи и се освобождава от тях чрез пресъздаването им в слово.

“Смисълът на текста е в подтекста” – казва в един стих самият Константин

Павлов, с което самохарактеризира своето творчество и въобще истинското и значимо изкуство. Кое е и упрек срещу възможните повърхностни тълкуватели, които недоразбират кодиранния смисъл на поетичните послания и остават на повърхността и както птиците изяждат само плода, т.е. текста, а същността, която е в подтекста, т.е. костилката изплюват и изхвърлят.

Поезията на Константин Павлов е поезия на асоциациите и асоциативните връзки. Известно е, че колкото асоциациите са по-далеч от символа, толкова той е по-дълбок. При Константин Павлов символът–знак, според определението на Ролан Барт, наистина е “по-скоро (афективен) инструмент на съпричастие, отколкото (кодифицирана) форма на комуникация”.

Поезията на Константин Павлов завладява с неочакваните импровизаторски слаломии на мисълта извън баналното. Неговите стихове подготвят поезията ни за ново съществуване отвъд думите. Тук думите са стъпала към други думи. Тази поезия създава мита за автора пророк, създаващ безвременни експресии за човешката нищета. Всъщност Константин Павлов търси един пречистен и светъл свят, но не може да го открие и намери и това не само го натъжава, но и вероятно го амбицира и засилва стремежа му към него, колкото и химерично да изглежда това му желание.

Константин Павлов без страх се потапяше в дълбоките води на големите творчески предизвикателства. Съдбата го бе целунала по челото да възпроизвежда с големия си талант сложността на човешката природа.

През цели десетилетия се намираха хора, за които щеше да бъде приятно да сложат кръст на Константин Павлов. Макар че проблемите на поезията се променят и цветовете се редуват, лири-

ката на Константин Павлов излезе победител от ожесточената борба с кризите. Защото с гениалната си интуиция този поет долови общочовешкото начало още в дебрите на полувековната ни национална изолираност. Далечен е пътят на неговата поезия, защото не става за митингово скандиране и категорично отказва да копира пейзажи.

Константин Павлов е сред най-даровитите представители на своето поколение. Неговата надежда е подплатена с безспорно значимо творчество. И поетът има право да вярва. Не без самочувствие Константин Павлов споделя:

*Аз ли съм виновен,
че над мен сияят
сто звезди.
И всяка –
Витлеемска.*

или:

Искам да оплодя небето.

още:

*Аз разговарям лично с Бога –
по лично негова молба*

А във “Всекиму своето” Константин Павлов ще обобщи:

*Властта на бездарника –
срещу славата на гения...
Нека!
Власт за бездарника!
Слава на гения!
Слава.*

Константин Павлов в никакъв случай не е бездарника. Тогава... Кой е Константин Павлов?!...

Никола ИВАНОВ

Фернандо ПЕСОА

ИЗ „ПАЗАЧЪТ НА СТАДА“

...Метафизика ли? Каква метафизика имат ония там дървета? Че са зелени, бухлати, имат клони И дават плод дойде ли им час, което не ни кара да мислим, Ние, които ги подминаваме. Но каква по-добра метафизика от тяхната: Не знаят за какво живеят Нито знаят, че не го знаят?

“Съкровената направа на нещата”...
“Съкровен смисъл на вселената”...
Всичко то лъжливо е, всичко то не изразява нищо.
Невероятно е, че може да се мисли за такива работи.
И как да мислим за основания и цели,
Щом пред утрото разпуква, откъм ония дървета
Едно смътно, ала светлисто злато погубва бавно мрака.

Да мислим, че нещата имат смисъл съкровен
Е да притуряме, като да мислим за здравето
Или да поднесем чаша към изворна вода.

Единственият съкровен смисъл на нещата
Е, че нямат никакъв си там смисъл съкровен.

Не вярвам в Бог, защото никога не съм Го виждал.

Ако е искал в Него да повярвам,
Несъмнено щеше при мен да дойде и приказваме
И щеше през моята врата да влезе,
Думайки ми Тука съм!

Това е може би смешно за слуха
На който, не знаещ какво е да гледаш към неща,
Не разбира кой за тях говори
С начина си на говорене.

Но ако Бог е дърветата, цветята
И планините, и слънцето, лунния светлик...
Защо да Го наричам Бог?

Наричам Го цветя, дървета слънце, планини,
лунна светлина,
Понеже щом Той се е направил, че да Го видя,
Слънце, лунна светлина, цветя, дървета, планини,
Лунна светлина, слънце и цветя,
Значи Той иска да Го позная
Като дървета, планини, цветя, лунна светлина и слънце.

И затова Му се аз покорявам
(какво знам повече за Бога отколкото Бог
за Самия Себе Си?)

Сякаш някой очи отваря и вижда,
И Го наричам лунна светлина, цветя, планини, дървета,
И Го обичам, без да Го премислям,
И мисля Го, и виждам Го, и чувам Го,
И ходя с Него всекичасно.

Преди сто и четири години (на 8 март 1914) стоейки прав, Фернандо Песоа (1888 - 1935) сътворява върху един висок скрин повече от тридесет стихотворения. Него ден, неповторим не само за автора, но и в световната поезия, той написва, може би по-скоро записва (кой му ги нашепва, и то в окончателен, свършен вид?) “Пазачът на стада”, “Полегат дъжд”, “Тържествуваща ода”, открива своите невероятни хетероними. Ако стореното за часове, по количество и качество, не е чудо, що е?...

Октавио Пас (1914 - 1998), в предговора към своята “Антология” на Фернандо Песоа, отпечатана в Мексико, 1962, отбелязва, че научил за Песоа благодарение на българската поетеса Нора Митрани (1921-1961), в Париж... Адолфо Кастаньон потвърждава: “Пас се срещнал с името на Фернандо Песоа, благодарение на българската писателка от сефарадски произход, еврейка, Нора Митрани, която била на свой ред любовницата, съпругата, приятелката на един голям писател сюрреалист, който бил приятел на Октавио Пас, съпътствал някои от писателите сюрреалисти, а той бил ни повече, ни по-малко Жулиен Грак”...

Превод и бележки: Румен СТОЯНОВ